

7. Dobek T. Ocena efektywności ekonomicznej i energetycznej produkcji pszenicy ozimej i rzepaku ozimego wykorzystanych do produkcji biopaliw // Dobek T, Dobek M, Sarek O. - Inżynieria Rolnicza 1(119), 2010. – С. 161 – 168.

8. Drosio A. Energetic and technological analysis of the process of oil pressing from winter rape / Drosio A., Klimkiewicz M., Mruk R. Kommission of motorization and power industry in agriculture: Volume XIX. - Lublin, 2011.- S.25-37.

9. Niedziółka I. Analiza energetyczna wybranych rodzajów biomasy pochodzenia roślinnego / Niedziółka I., Zuchniarz A. Zeszyty Naukowe Motrol Motoryzacja I Energetyka Rolnictwa, Tom 8A.- Lublin, 2006.- S.232-237

10. Митченко О.О. Забезпечення конкурентоспроможності виробництва ріпака / Митченко О.О. // Економіка АПК. – 2000. – №3. – С.80 – 82

11. Фтома О.В. Оцінка ефективності виробництва енергетичних культур та біопалив / Фтома О.В. // Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства: Економічні науки. - 2012. - Вип.127. - С.246

Стаття надійшла: 25.10.2014 р.

Рецензент: д.е.н., проф. Мельник В.М.

УДК 338.47+656.1

JEL M 190

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ІНТЕГРАЦІЇ ПІДРОЗДІЛУ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ В ОРГАНІЗАЦІЙНУ СТРУКТУРУ ПІДПРИЄМСТВА

Близнюк А.О., к.е.н.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Анотація. В статті обґрунтовано необхідність впровадження в організаційну структуру підприємства підрозділу з управління економічною безпекою, проведено аналіз особливостей проведення такої інтеграції в умовах найбільш розповсюджених типів організаційних структур управління підприємством. Предметом є економічна безпека підприємства. Метою статті є обґрунтування доцільності створення відособленого структурного підрозділу управління економічною безпекою на підприємстві, та визначення особливостей його інтеграції відповідно до різних типів організаційних структур управління. У роботі використано метод логічного аналізу при встановленні місця підрозділу з управління економічною безпекою в організаційній структурі підприємства та графічний метод при поданні результатів інтеграції підрозділу в організаційну структуру підприємства. У роботі визначене місце підрозділу з управління економічною безпекою в різних видах організаційних структур на підприємстві. Практично кожна галузь промисловості може бути сферою застосування результатів дослідження, але пріоритетною є транспортна галузь, що є надзвичайно важливою для економічного розвитку будь-якого підприємства та держави взагалі. Суттєво важливим при створенні будь-якого нового підрозділу є збереження існуючих виробничих зв'язків та потоків інформації всередині підприємства, підвищення загальної ефективності управління. Ефективне впровадження підрозділу управління економічною безпекою в організаційну структуру підприємства передбачає виконання таких вимог як забезпечення прямого зв'язку з підрозділами, що відповідають за рівень певної складової економічної безпеки підприємства, та їх працівниками відповідно до ієрархії в межах підрозділу; забезпечення повного доступу до інформації; забезпечення персоналом відповідного рівня кваліфікації; непорушення принципу єдиновладдя; забезпечення традиційного для підприємства розподілу чисельності керівників та працівників виробничих підрозділів.

Ключові слова: економічна безпека, підприємство, структурний підрозділ, організаційна структура.

Постановка проблеми. Процес якісного управління економічною безпекою на підприємстві потребує грамотного впровадження в організаційну структуру підрозділу з вирішення даної проблеми. Дане впровадження має за мету забезпечити максимальну ефективність та доцільність функціонування підрозділу управління економічною безпекою на підприємстві.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням управління економічною безпекою на рівнях держави, регіону та підприємства присвячена велика кількість наукових досліджень таких авторів, як Г.Козаченко, В.Пономарьов, О.Ляшенко, М.Тумар,

Л.Донець та інші [1-7]. В своїх дослідженнях автори розглянули теоретичні та практичні аспекти управління економічною безпекою підприємства, однак не зважаючи на вагомий внесок дослідників все ще існують невивчені аспекти проблеми управління економічною безпекою підприємства.

Невирішені складові загальної проблеми. Незважаючи на всі дослідження у сфері управління економічною безпекою на підприємстві, залишається багато питань щодо ефективності управління. Тому грамотне впровадження в організаційну структуру підрозділу з управління економічною безпекою дасть змогу до ефективного управління.

Формулювання цілей статті. Метою статті є обґрунтування доцільності створення відособленого структурного підрозділу управління економічною безпекою на підприємстві, та визначення особливостей його інтеграції відповідно до різних типів організаційних структур управління.

Виклад основного матеріалу дослідження. Впровадження підрозділу економічної безпеки підприємства (ПЕБП) має проводитися у чіткій відповідності до типу та виду організаційної структури підприємства з метою недопущення її порушення в наслідок дій нового структурного елемента. Як відомо, в теорії управління підприємством прийнято виділяти два головних типи організаційних структур залежно від особливостей реалізації управлінських функцій – це механістичний та адаптивний [8, 9].

Механістичні типи організаційних структур є більш традиційними, зокрема для вітчизняних підприємств. Основними їх рисами є ієрархічність, формальність та централізованість прийняття управлінських рішень.

Адаптивні типи організаційних структур є більш новими для вітчизняних підприємств та більш демократичними з точки зору прийняття рішень.

Найбільш поширеними видами таких організаційних структур є лінійна, функціональна, лінійно-функціональна, лінійно-штабна, дивізійна, тощо.

Лінійна організаційна структура залежно від довжини ієрархічних зв'язків може існувати у формі елементарної організаційної структури або лінійної управлінської ієрархії [9, 10]. В умовах елементарної організаційної структури функції з управління економічною безпекою фактично повинні бути доручені вищому лінійному керівнику, бо такі структури є надзвичайно чутливими до збільшення кількості управлінських підрозділів і може бути порушеним оптимальний розподіл чисельності виконавців та керівників. На рисунку 1 представлена інформація про положення підрозділу економічної безпеки підприємства в умовах лінійної організаційної структури.

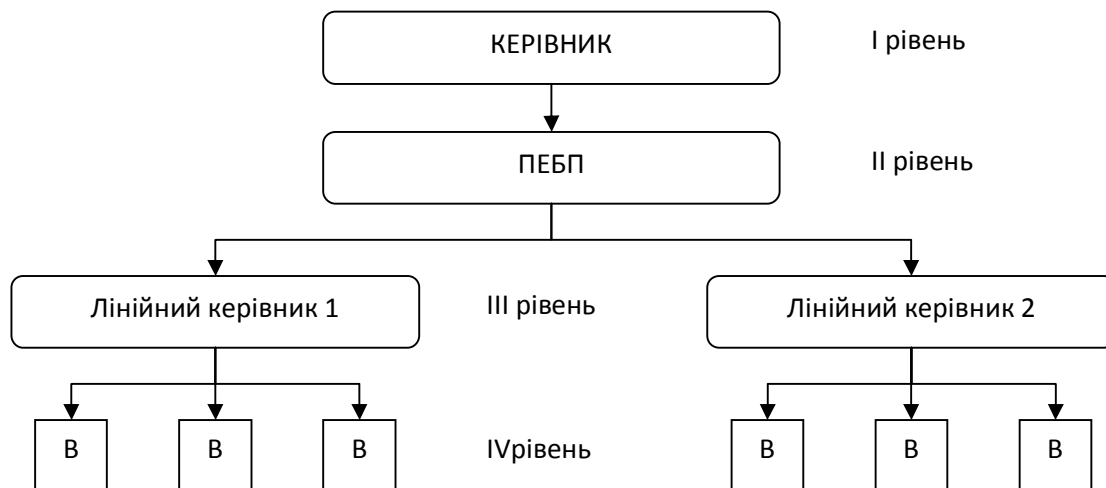

Рисунок 1 – Місце ПЕБП в лінійній ієрархії

Саме таке розташування підрозділу економічної безпеки на підприємствах з лінійною організаційною структурою дозволить налагодити ефективну систему управління економічним станом підприємства, як з точки зору наявності та своєчасності інформації, так і з точки зору можливості керівного впливу на безпосередніх виконавців управлінських рішень з ЕБП. Розглянемо наступний вид механістичної організаційної структури – функціональний. Такий вид структури передбачає функціональний розподіл праці на підприємстві та функціональну спеціалізацію підрозділів [9, 10].

При такій організації підприємства для кожної важливої для діяльності підприємства функції формується своя ієрархія служб. Перевагами такого виду структури є централізований контроль, висока якість та ефективність управління, економія витрат за рахунок ефекту масштабу. Недоліками же є порушення принципу єдиновладдя, виникнення міжфункціональних конфліктів.

Відповідно до досліджуваного виду організаційної структури, управління економічною безпекою фактично є однією з важливих функцій діяльності підприємства, а тому повинен бути сформований відповідний функціональний підрозділ та його ієрархія служб. Схема інтеграції підрозділу ЕБП в умовах функціональної організаційної структури наведена на рисунку 2.

При такій організаційній структурі керівник з управління економічною безпекою має прямий вплив на кожного безпосереднього виконавця кожної функції, яка спричиняє вплив на певну складову економічної безпеки підприємства.

Розглянемо особливості наступного виду механістичних організаційних структур – лінійно-функціонального (рис. 3). Такий вид структури характерний для підприємств, які розвинулися шляхом поступового зростання від малих до середніх. Таких структур характерна певна функціональна спеціалізація з одночасним збереженням централізації управління [10].

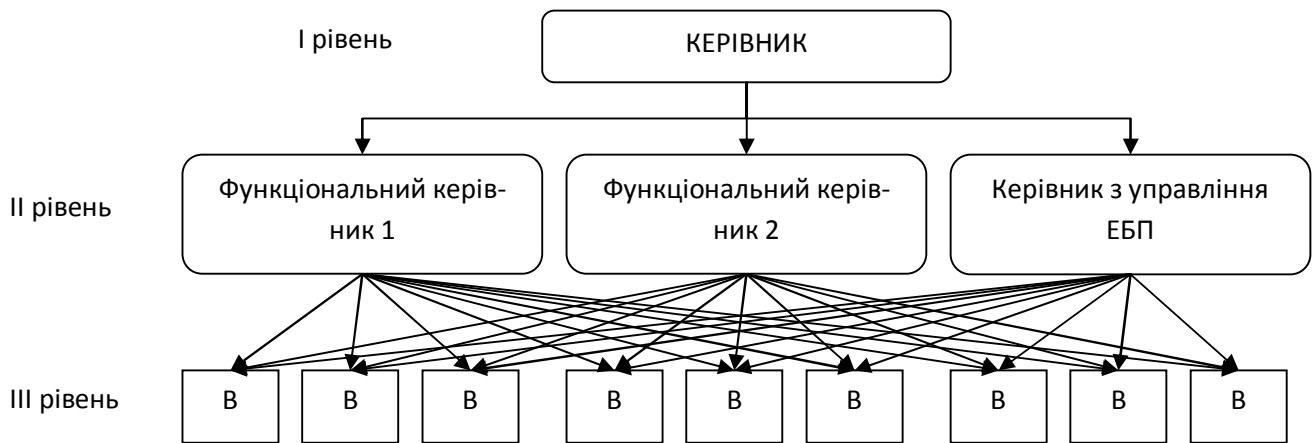

Рисунок 2 – Місце ПЕБП в функціональній організаційній структурі

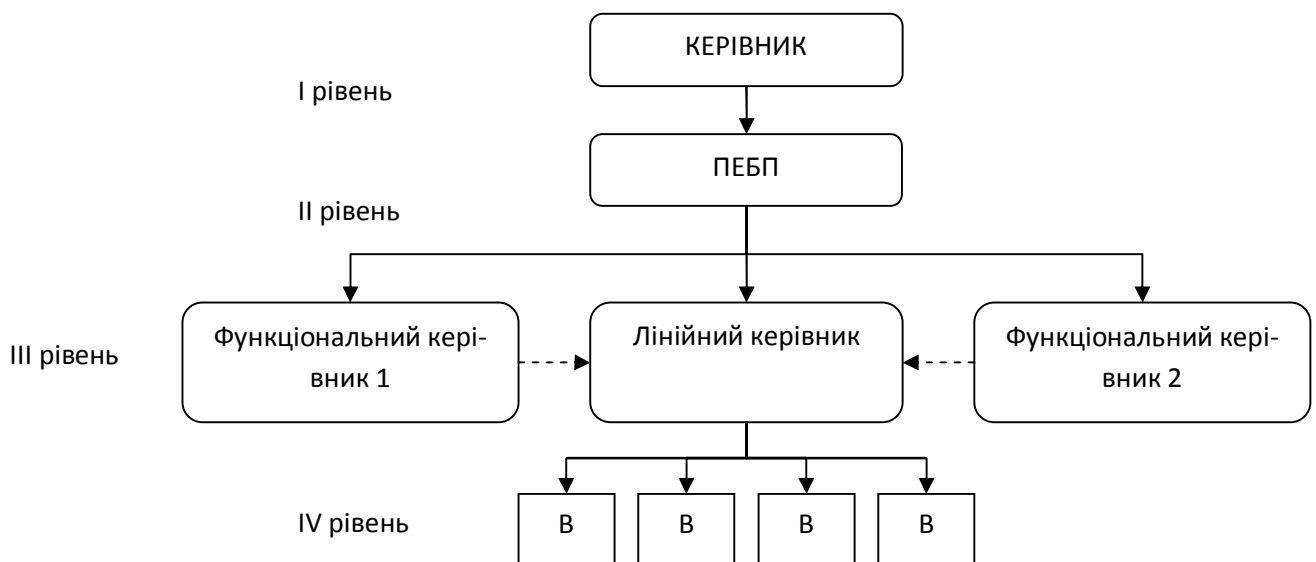

Рисунок 3 – Місце ПЕБП в лінійно-функціональній організаційній структурі

В умовах лінійно-функціональної організаційної структури підрозділ з управління економічною безпекою є одним з допоміжних функціональних підрозділів, який має

обмежений опосередкований вплив на керівника основного підрозділу. Такий розподіл функцій передбачає перевагу функції управління економічною безпекою над іншими допоміжними функціями забезпечення діяльності підприємства, що є більш відповідним до дійсності в силу комплексності самого поняття економічної безпеки підприємства.

Розглянемо наступний вид механістичної організаційної структури управління – лінійно-штабний. Вона є найбільш ефективною для підприємств середніх розмірів, бо дозволяє швидко й кваліфіковано приймати управлінські рішення без значного збільшення чисельності адміністративного персоналу, однак, зазвичай, така структура є перехідною формою до більш гнучких організаційних структур, таких як дивізійна, а також структур адаптивного типу [9]. Графічно місце ПЕБП в умовах лінійно-штабної організаційної структури представлено на рисунку 4. Останній розповсюджений вид механістичних організаційних структур – дивізійний. Такий вид структури є характерним для великих підприємств, які є виробниками принципово різних видів продукції або є географічно широкими, тощо. Цей вид є найбільш демократичним за стилем прийняття управлінських рішень серед механістичних структур. Тобто такі структури функціонують в умовах централізованої координації та децентралізованого управління [9].

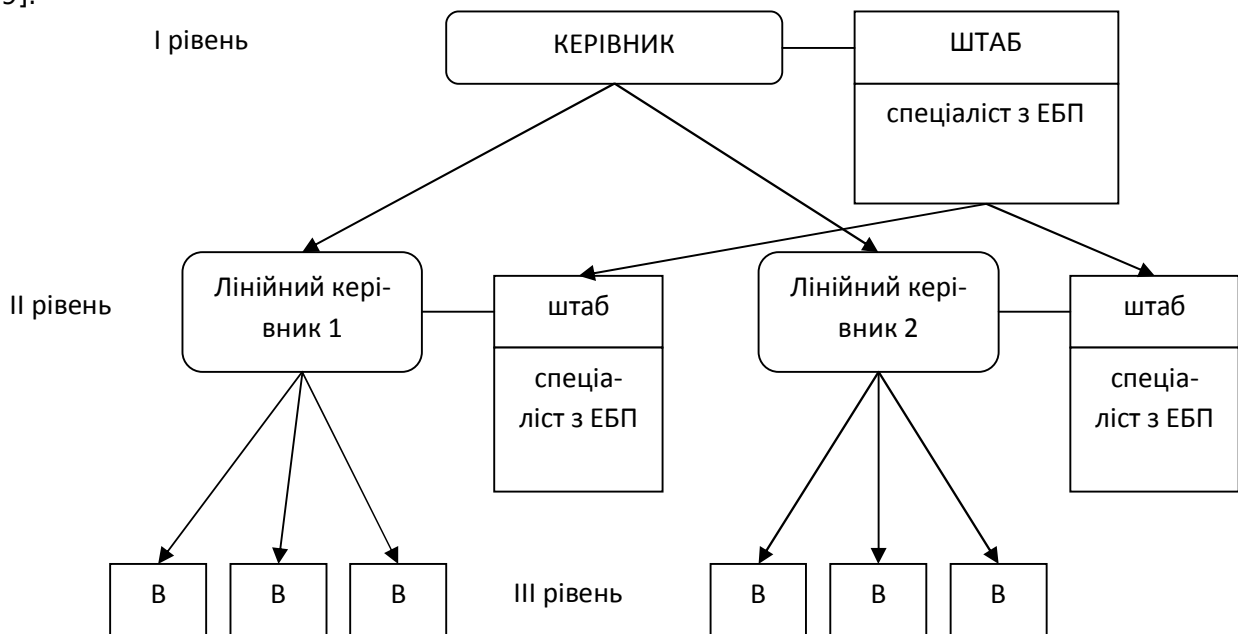

Рисунок 4 – Місце ПЕБП в лінійно-штабній організаційній структурі підприємства

Графічно місце ПЕБП в умовах дивізійної організаційної структури представлено на рисунку 5.

Висновки. Таким чином, були розглянуті основні види організаційних структур, що характеризуються механістичним типом управління і є найбільш поширеними серед вітчизняних підприємств, а також було виявлено в них таке місце підрозділу з управління економічною безпекою, яке дозволить ефективно виконувати функції з забезпечення належного рівня економічної безпеки підприємства й, одночасно, не порушувати прийнятну на підприємстві систему розподілу управлінських повноважень.

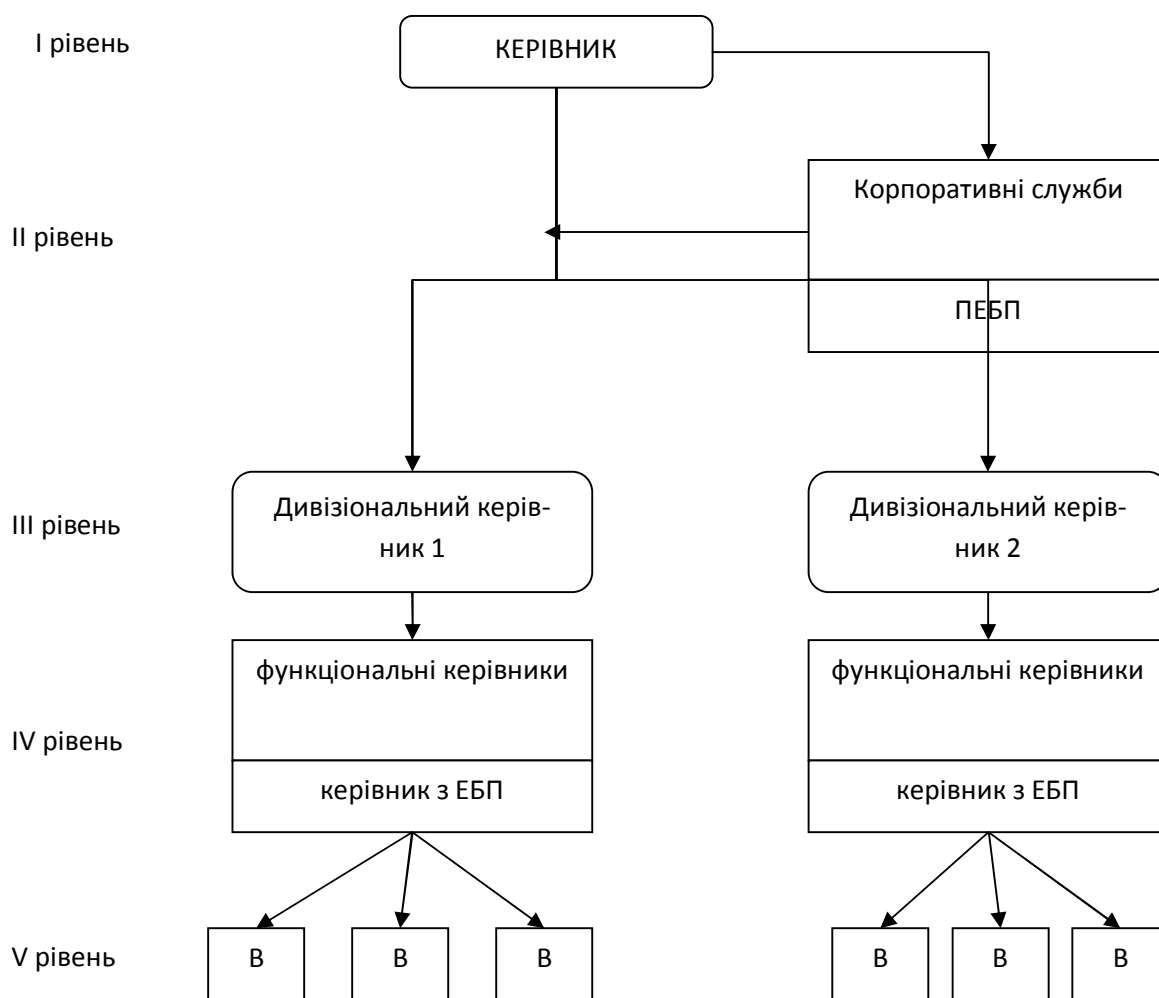

Рисунок 5 – Місце ПЕБП в дивізіональній організаційній структурі підприємства

Перелік посилань.

1. Козаченко Г.В. Економічна безпека підприємства: сутність та механізм забезпечення: Монографія / Г.В. Козаченко, В.П. Пономарев, О.М. Ляшенко. – К.: Лібра, 2003. – 280 с.
2. Донець Л.І. Економічна безпека підприємства: Навч. пос. / Л.І. Донець, Н.В. Ващенко. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 240 с.
3. Тумар М.Б. Основи економічної безпеки підприємства: Навч. посіб. / М.Б. Тумар. – К.: «Хай-Тек Прес», 2008. – 232 с.
4. Федулова Л.І. Менеджмент організацій / Л.І. Федулова, І.В. Сокирник, В.В. Стадник. - К.: «Либідь», 2004. – 446 с.
5. Охріменко А.Г. Основи менеджменту: Навч. посіб. / А.Г. Охріменко. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 130 с.
6. Мартыненко Н.М. Основи менеджмента: Учебник / Н.М. Мартыненко. – К.: Каравелла, 2003. – 496 с.
7. Шегда А.В. Менеджмент: Підручник / А.В.Шегда. – К.: Знання, 2004. – 687 с.
8. Ковальчук І.В. Економіка підприємства : навч. посіб. / І.В. Ковальчук. – К.: Знання, 2008. – 679 с.
9. Основы экономической безопасности (Государство, регион, предприятие, личность) / [под ред. Е.А. Олейникова]. – М.: Экономика, 2000. – 271 с.
10. Швиданенко Г.О. Сучасна технологія діагностики фінансово-економічної діяльності підприємства: [монографія] / Г.О. Швиданенко, О.І. Олесюк. – К.: КНЕУ, 2002. – 192 с.

Стаття надійшла: 19.10.2014 р.

Рецензент: д.е.н., проф. Дмитрів І.А.